

Hvordan utnytte kalvene og få mest mulig kjøttproduksjon på melkebruket?

Foredrag Agrovisjon 29.10.2016
Eivind Vik, spesialrådgiver TINE rådgiving

Kva kjem eg inn på?

- Avl, bevist fokus på kjøttproduksjon i avlsplanen, bruksdyrkryssing
- Få kalven til å overleve og få en god start, helse og sjukdom
- Tiltak for å utnytte potensialet til det enkelte dyr ved rett fôring
- Økonomisk gevinst ved økt kjøttfokus
- Driftsleiing- management

Svein Egil Skartveit

Kai Arne Aarset

Ingunn Skauen Ruud

Stein Ove Nesheim

Eivind Vik

Auka kjøttproduksjon i melkekubesetningen, avl og kryssing.

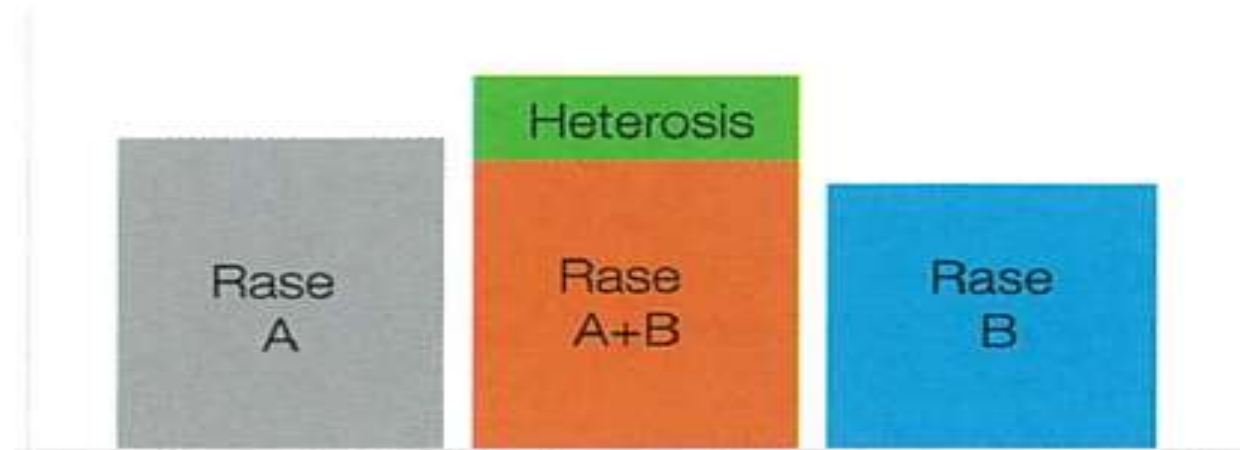
- Bedekk kyr som du ikkje vil avle melkekyr på med kjøttfe. Feks. låg avlsverdi, dårleg jureksteriør o.l
- Kyr med fleire enn to omløp kan bedekkes med kjøttfe, evt. fleckvich (kan brukes som melkeku). Du oppnår to ting, avler ikkje på kyr med fleire omløp og du får ein kalv med meirverdi.
- Snakk med ditt slakteri/TINE rådgiver om rasevalg, mulighet for avtaler på både kjøtt og livsalg av kvigekalven.
- Auka holdbarhet på kyrne vil gi fleire kalvar, og dermed større mulighet for bruksdyrkryssning.

- Viktig å ha nok kviger til rekruttering i eigen buskap. Kjønnseparert sæd på dei kyrne med høgast avlsverdi kan bli framtidens måte å sikre rekrutteringa på.
- Ein okse etter ei NRF ku med limousin/charolais far gir ein meirpris på slaktet på over 3000 kr.
- For å få mest mulig ut av din besetning er ein avlsrådgiver ei god investering. Du vil få hjelp til valg av kjøttfeokser som gir lette kalvinger og hvilke kyr som er best egnet .

Figur 1. Heterosiseffekt, eller krysningsfrodighet, gir avkom som er bedre enn gjennomsnittet av begge foreldre. Riktig krysningsavl kan øke vekta på kalver avvent per ku med 15-23 prosent avhengig av krysningsopplegg

Kalvedød i Norge

- Kalvedødeligheten i Norge ligger på 2,5 %, og har sunket de siste 3 årene
- I Norge dør det 5000-10.000 kalver årlig
- I hovedsak skyldes det virus-sykdommer som gir diare og lungebetennelse
- Storfe-næringene setter fokus på dette gjennom kontrollprogrammet for BRSV/BCoV som er startet opp i 2016, som er et stort felles prosjekt for å redusere forekomsten av disse to virus

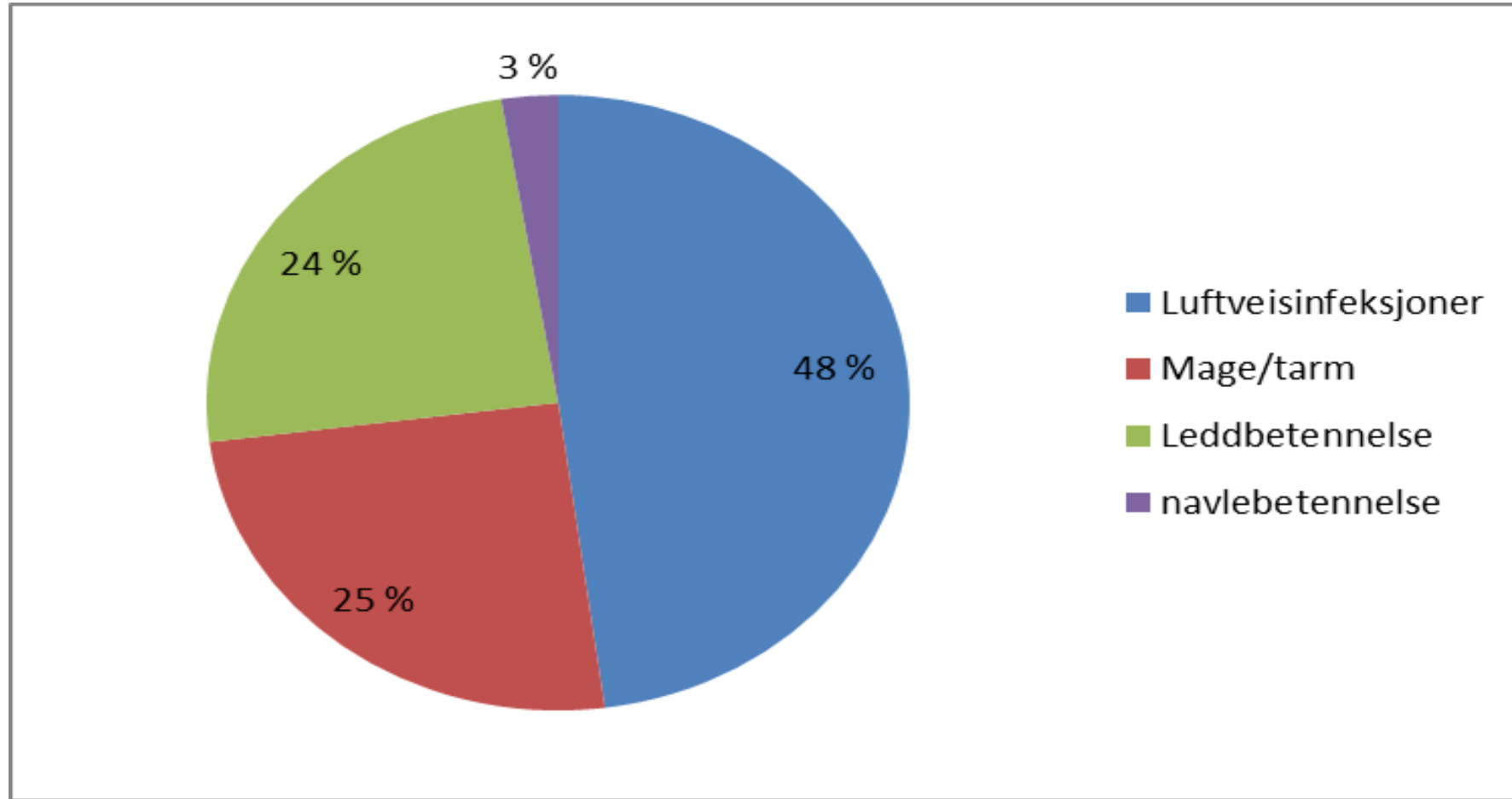

Hvorfor mister vi kalver?

1. Lite sjukdomsmotstand pga. for lite råmelk
2. For lite fôr
3. For hurtige fôrskifter
4. Feil med melkefôret
5. Dårlig hygiene (fôringsutstyr, oppstalling)
6. Smitte fra andre sjuke kalver
7. Mangel på varme og ly
8. Kaldt og vått vær

Helseproblemer hos kalv

Kukontrollen 2014

Luftveissjukdom

Risikofaktorer:

- Lite råmelk
- Stor dyretetthet og aldersspredning
- Mangler ved fôring
- Diaré
- Fukt, trekk, store temperatursvingninger stresser kalvene
- Høy luftfuktighet, lite ventilasjon og lite romvolum

Aktuelle tiltak:

- Isolasjon av sjuke dyr
- Miljøforbedringer, godt stell
- Antibiotika mot sekundærinfeksjoner
- Eventuelt annen støttebehandling
- Puljedrift
- Evt. vaksinasjon (under visse forhold)

- En kalv med diare har fire ganger større risiko for å få lungebetennelse senere, i forhold til en frisk kalv!
- En sykedag hos en kalv, koster i gjennomsnitt 125 kg melk pr sykedag, når den syke kalven blir til ei melkeku.
- En sykedag hos en kalv, fører til at når kalven blir til kvige, vil brunsten i gjennomsnitt forsinkes med 8-10 dager pr sykedag.
- Husk å tilføre kalven nok energi nå som vi går inn i en kalv årstid – for hver 5. grad under vi kommer under 0 grader, trenger kalven 0,5 liter ekstra for å holde varmen.

Gode råd for tildeling av råmelk

1. Kalven bør få drikke så mye den vil ha. Tilby råmelk tilsvarende 8,5 % av kroppsvekt innen 2 timer etter fødsel. Tilby hele rasjonen samtidig, 3,5 l kroppsvarm melk.
2. Totalt minst 20 % av kroppsvekten 1.døgn. 7- 8 l pr døgn
3. Stol ikke på amming alene som råmelkstilførsel. Bruk tilleggsfôring med flaske for å sikre råmelksmengden til kalver som går med mor.
4. Bruk all råmelk fra 1.mål før annen råmelk.
5. Vurder råmelkskvaliteten kritisk.
TINE anbefaler å bruke refraktometer (eller kolostrometer)
5. Ha alltid frossen råmelk av god kvalitet i reserve.

Tilvekstkurve Kalveoppdrett

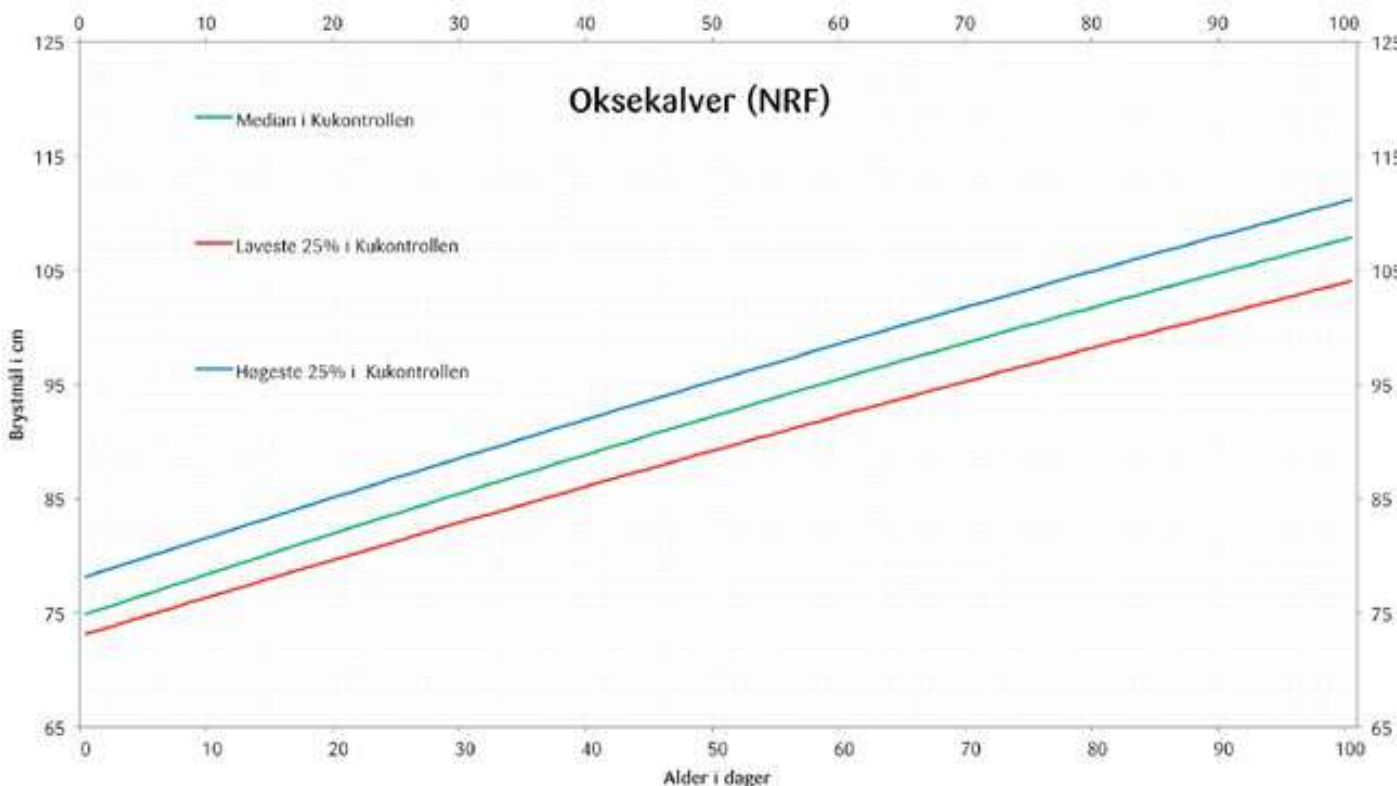

En gjennomsnittlig tilvekst i mjølkefôringsperioden på over 700 g/dag er ønskelig sett i forhold til vekstevne og mjølkeytelse seinere i livet.

Anbefalt mål og vekt ved 3 mnd

Kviger som skal kalve ved 2 års alder, bør måle 103-105 cm (ca 108 kg)

Okser bør måle 106-107 cm (ca 116 kg). Gjerne høyere i besetninger med intensiv framfôring

Kalvens brystomfang og størrelse må sees i sammenheng med alderen. For å vurdere måleresultatene, har TINE laget et kontrollskjema. Kalven bør befinne seg på eller over den grønne linja. Ved å markere punktet for kalvens alder og brystomfang vil en straks se om kalven er for liten eller stor nok.

- *I Kukontrollens årsrapport for 2015 – som i hovedsak gjelder NRF-dyr – lå gjennomsnittlig slaktevekt for ung okse på 304 kilo ved 17,4 måneders alder. Det tilsvarer 540 gram slaktetilvekst per dag. Dette viser at det er et stort potensial ute hos den enkelte produsent.*
- *Pr oktober 2016 ligger dette på 311 kg slaktet, på 17,5 måneders alder. Dette tilsvarer en slaktetilvekst på 549 g/dag – En positiv utvikling i slaktevekt og slaktetilvekst.*

Store individuelle forskjeller

Slaktegruppe	Slakt i alt		Middel		
	Antall	Kg	Slaktevekt	Alder (mnd)	Tilv. g/dag
Okse	4	1189	297	27	336
Ung okse	5	1294	259	21	365

Slaktegruppe	Slakt i alt		Middel		
	Antall	Kg	Slaktevekt	Alder (mnd)	Tilv. g/dag
Okse					
Ung okse	79	27475	348	18	590

Vi ser i praksis store forskjeller og årsakene er mange:

Få okser, liten innsats ikke så farlig med resultatet «La skure og gå-prinsipp»?

Mange okser, avhengig suksess på grunn av plassbegrensning og økonomi?

Årsakene må sees i sammenheng med gårdens ressurser, investeringer (tid/penger) og dyremateriell

- Mange ulike tilpassingsmåtar og driftsopplegg.
- Teke utgangspunkt i gjennomsnittsbbruk Haugalandet
 - 170 da dyrka avling 560 FEm/da
 - 130 da beite, avling 220 Fem/da
 - Eit lite overskot av grovfôr vert seld 12.500 Fem , kr 25.000
 - 170 tonn kvote, 24 årskyr
 - 50 % utskifting, alle kviger vert sett på
 - Sel alle oksekalvar
 - 1,08 kalvingar pr årsku

- Slaktevekt 290 kg
- Slaktealder 17 mnd, altså tilvekst 530g/dg
- Må ha fjøs plass. Kostnader til investering ikkje teke med
- Brukar opp alt grovfôr sjølv
- Aukar DB med **kr 67.000**

- 17 mnd slaktealder
- 330 kg slaktevekt
- Tilvekst 580g / dg
 - Betra rutiner kalv
 - Auka fôring

- Db aukar med **kr 83.000** , eller + **16`** frå forrige alternativ.

-
- Utskiftingsprosent 45%
- 2,1 kryssingskviger til slakt , 16 mnd , 260 kg
- Krev ikkje meir plass enn okseoppdrett
- Auka Db med **kr 101.000**
- Ikkje teke omsyn til evt investering for å ha plass

- Salg av kviger, kyr straks etter kalving
- Bevisst på utrangeringstidspunkt i forhold til kjøtt
- Årsoksar aukar frå 17 – 20,5
- Årskviger frå 26- 27,1
- Kjøttkviger frå 2,1- 2,6
- Krev litt meir plass
- Auka Db med **kr 131.000**

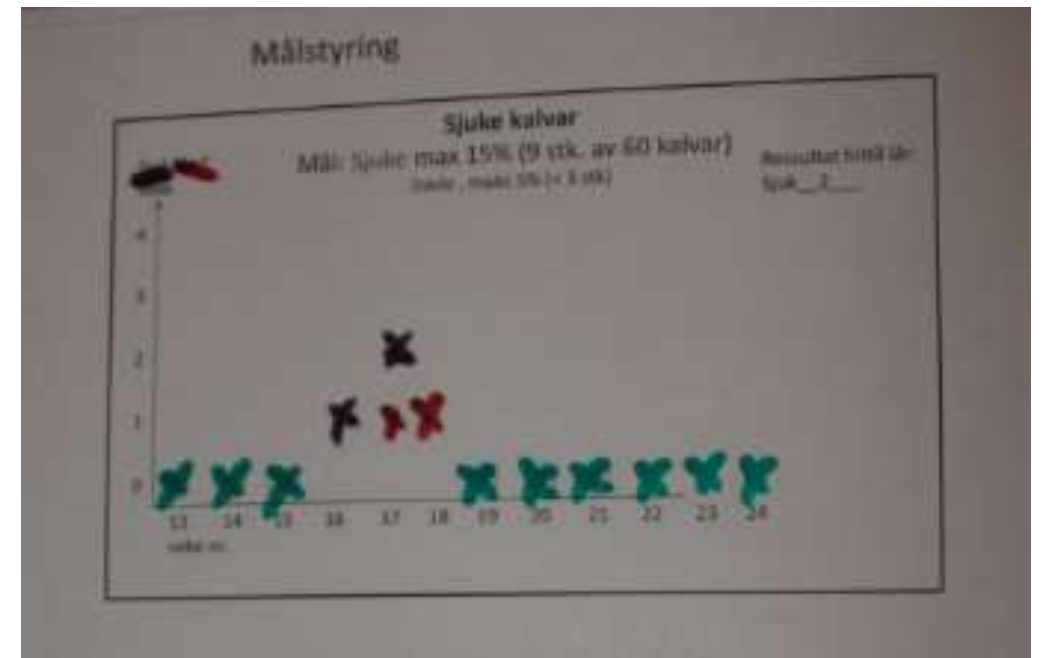
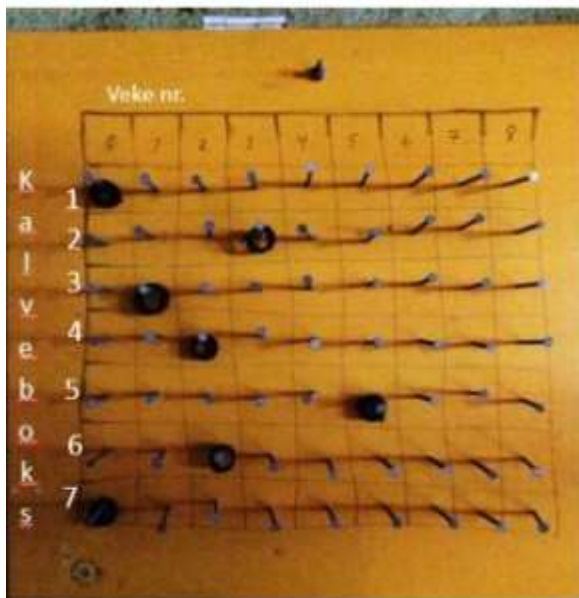

	Salg av litt overkotsfôr. (60-80 ballar)	Oppfôring av 12 oksar årleg	Meir intensiv fôring 12 oksar	Ins 30 % med kjøttfe	Auka kalvingar pr årsku, 1,3
Endring i dekningsbidrag	0	+ 67.000	+83.000	+101.000	+131.000

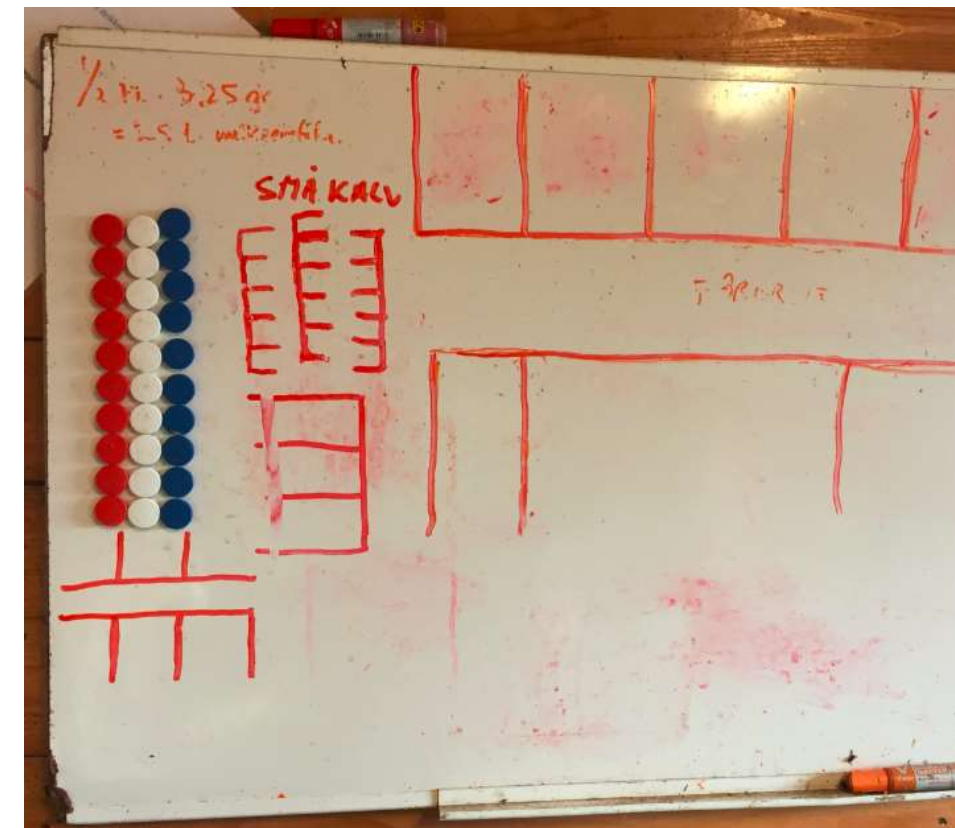
- Oppdrett eit område som ein raskt ser resultat av endring
- Endring kan vera vanskeleg, gamal vane vond å venda
- Bruk tavler, det visuelle har stor kraft.
- Gjer det enkelt og oversiktleg, tenk Lean.
- Få evt hjelp frå Lean koordinator til å setja i verk tiltak.
- Potensialet er mange stader stort.

Sjekkliste kalv - oppfølging

Kalv nr.	Fact dato	Sex	Størrelse	Gravide	Resultat
3182	2013	♀			
3183	2013	♀			
3184	2013	♂			
3185	2013	♀			
3186	2013	♀			
3187	2013	♀			
3188	2013	♀			
3189	2013	♀			
3190	2013	♀			
3191	2013	♀			
3192	2013	♀			
3193	2013	♀			
3194	2013	♀			
3195	2013	♀			
3196	2013	♀			
3197	2013	♀			
3198	2013	♀			
3199	2013	♀			
3200	2013	♀			

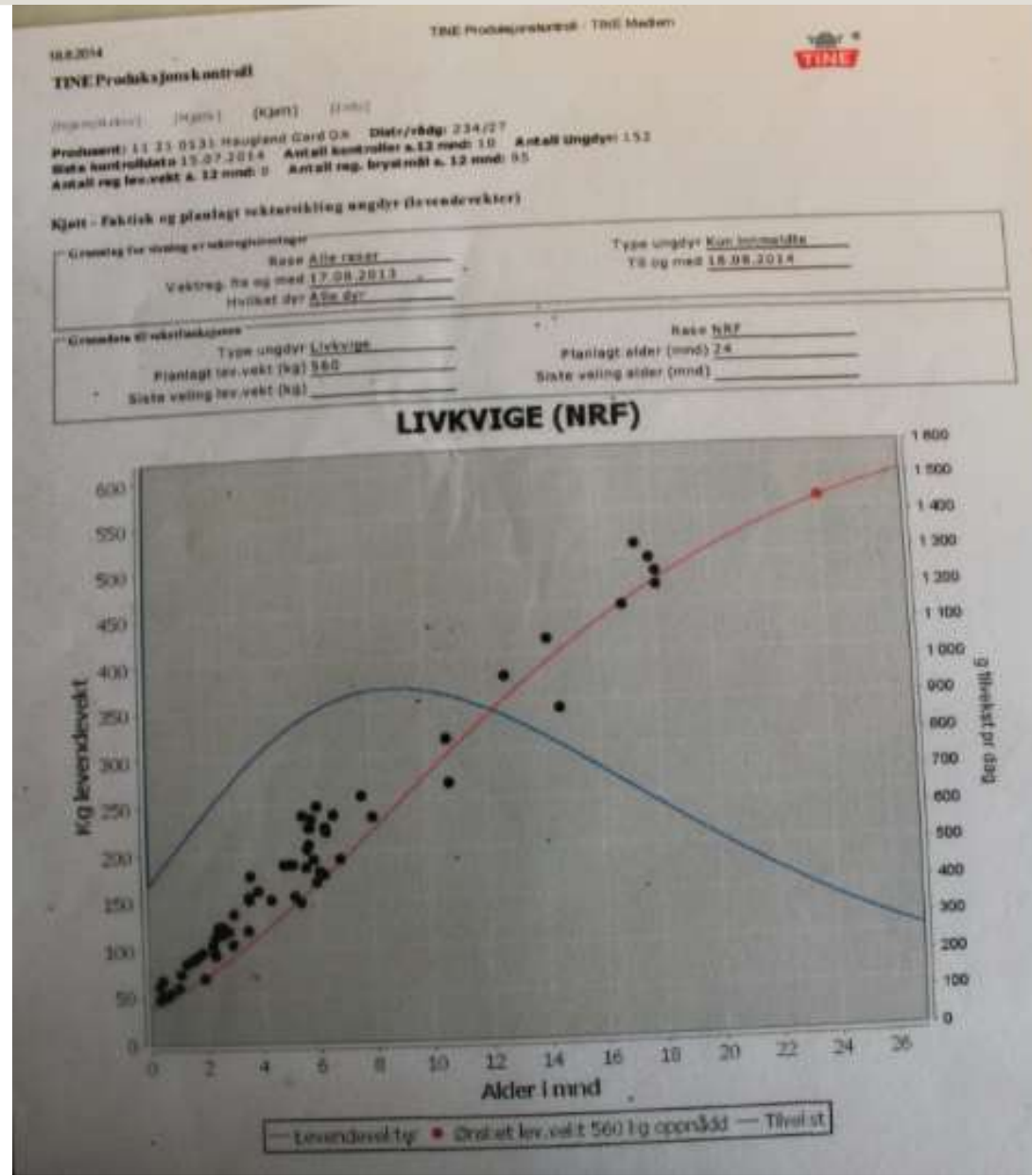
Brystmål eller vektregistrering er viktig for å kontrollere at kviger og okser har tilveksten som ønskes.

MÅL TILVEKST

Et god verktøy for å kontrollere tilvekst underveis er **målebånd**. Brystmål sier noe om dyras vekt og du får svar på om tilveksten er som forventet. Fôringa kan da justeres etter resultatet underveis. Man bør bruke målebånd fra start mot slutt, for livkviger bør målebåndet brukes fram til inseminering.

- Start gjerne med ein analyse for å finna ut kor og kva du kan betra.
- Dei fleste har potensial til betra resultat.
- Lukke til!

